

Bilag: Kortlægning af viden om ældre og idrætsfaciliteter i København

Indledning

I dette bilag fremlægges den viden som arbejdsgruppen har afdækket om ældres brug af idrætsfaciliteter samt relevante informationer om tildelingsproces og belægningsgrad på idrætsfaciliteter i København. Kortlægningen er foretaget af de forvaltninger, som er repræsenteret i arbejdsgruppen.

Forvaltninger har bidraget med følgende:

- SUF: De ældres ønsker – kortlægning af de ældres ønsker og oplevede udfordringer.
- KFF: Rammerne (jura og fysiske muligheder) og de ældres aktivitetsniveau.
- BUF: Skolernes lokaler og faciliteter
- ØKF: Samtænkning af kvadratmeter i byen mhp. bedre udnyttelse.

De ældres ønsker

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har hørt kommunens ældreklubber (foreninger som modtager kommunal støtte efter Servicelovens §79), om de oplever vanskeligheder med at låne/leje kommunale lokaler til deres aktiviteter. Ca. 20 % af de 36 klubber har meldt tilbage, at de oplever det svært eller umuligt at låne/leje kommunale lokaler i deres nærhed. De påpeger desuden, at systemet med at låne/leje nye lokaler er meget ufleksibelt for foreninger som dem, hvor der løbende opstår nye behov, idet mange lokaler typisk er udlejet meget lang tid frem.

SUF har derudover drøftet emnet med Ældrerådets Kultur- og fritidsudvalg, som påpegede følgende:

- At processen for at ansøge om lokalelån er meget bureaukratisk og it-teknisk – særligt set med små foreningers øjne.
- Den øgede digitalisering af både adgang til svømmehaller og skoler (uden tilstedeværende medarbejdere) er en hæmsko for de ældre.
- At prisforskelle til svømmehallerne rundt omkring i byen synes underligt og udemokratisk, særligt for de ældre, som ikke har ligeså gode muligheder for at flytte sig.

Undersøgelser fra DGI viser, at seniorerne er en ligeså mangfoldig målgruppe i forhold til idrætsaktiviteter, som resten af befolkningen. Generelt er mange idrætsforeninger og kommunernes fritidsforvaltninger fokuseret på børn og unge grundet Folkeoplysningslovens primære fokus på samme.

Det har ikke været muligt for Sundheds- og Omsorgsforvaltningen at finde et eksempel på en senior/ældreforening, som bruger et lokalt sundhedscenter til deres foreningsaktiviteter.

Lovgrundlag

I henhold til Folkeoplysningsloven kap. 6, § 21 og §22 skal egnede ledige offentlige lokaler stilles vederlagsfrit til rådighed for folkeoplysende aktiviteter.

Ifølge § 21 Stk. 3. skal anvisning af lokaler prioriteres i følgende rækkefølge:

1. Aktiviteter for børn og unge.
2. Folkeoplysende voksenundervisning, herunder aktiviteter i tilknytning hertil.
3. Aktiviteter for voksne.

Retningslinjer i Københavns Kommune

I Københavns Kommune har Folkeoplysningsudvalget besluttet "Retningslinjer for støtte til folkeoplysning i København", som danner grundlag for det daglige arbejde med folkeoplysning i Københavns Kommune.

I retningslinjerne prioriteres der således:

1. aktiviteter/undervisning af handicappede, hvor aktiviteten stiller særlige krav til faciliteten
2. aktiviteter med børn og unge under 19 år
3. aktiviteter for unge mellem 19 og 25 år
4. folkeoplysende voksenundervisning m.v. (aftenskoler)
5. eliteidræt i henhold til rammerne udstukket i samarbejde med Team Copenhagen
6. aktiviteter med voksne i foreninger med børn og unge
7. aktiviteter for voksne
8. paraplyorganisationer der skal afholde fællesarrangementer for medlemsforeninger hjemmehørende i Københavns Kommune
9. Foreninger og projekter der er støttet af Københavns Kommune, men ikke godkendt som en folkeoplysende forening.

Faciliteter i Københavns Kommune

Københavns Kommune råder over en række faciliteter, der stilles til rådighed for folkeoplysende aktiviteter, overordnet set findes der forskellige facilitetstyper, der er egnet til forskellige formål. Der findes både basisfaciliteter og specialfaciliteter, hvor specialfaciliteterne vil have en indretning, der egner sig særligt til specifikke formål, fx beachvolley og springgymnastik. Basisfaciliteter er der flere af, i hver bydel, hvorimod specialfaciliteter ofte kun findes ét eller få steder i byen.

De kommunale idrætsfaciliteter fordeler sig på følgende kommunale institutionstyper:

- Idrætsanlæg
- Kulturhuse
- Skoler
- Svømmehaller
- Parker (kun boldbaner)

Tildeling af faciliteter

Foreninger og aftenskoler med folkeoplysende aktiviteter får tildelt tider via Foreningsportalen, som er et bookingsystem specifikt til formålet. Der afholdes ordinære fordelingsrunder for indendørs- såvel som udendørs faciliteter hvert andet år, hvor der fordeles for to sæsoner ad gangen.

Seneste ordinære fordelingsrunde for indendørs faciliteter havde frist d. 1. februar 2019 og der kunne søges til sæsonerne 1. august 2019 – 30. juni 2020 og 1. august 2020 – 30. juni 2021. Næste fordelingsrunde for indendørs faciliteter har frist 1. februar 2021.

For udendørs faciliteter var der ansøgningsfrist d. 1. september 2019 for vintersæson 1. november 2019 – 31. marts 2020, sommersæson 1. april – 31. oktober 2020, vintersæson 1. november 2020 – 31. marts 2021 og sommersæson 1. april – 31. oktober 2021. Næste fordelingsrunde for udendørs faciliteter har frist 1. september 2021.

Når der kommer nye faciliteter, eller faciliteter genåbnes efter renovering laves der en fordelingsrunde af disse, hvor foreninger og aftenskoler har mulighed for at ansøge om tid på faciliteten.

Hvis foreninger og aftenskoler ikke får de ønskede tider i en ansøgningsrunde, eller ikke har søgt i fordelingsrunden, henvises de til at søge resttider i Foreningsportalen. Resttider er de tider, der ikke er blevet tildelt i en fordelingsrunde eller som løbende bliver afbooket af foreninger og aftenskoler.

Pr. 1. juli 2019 er alle faciliteter stillet til rådighed af Københavns Kommune til folkeoplysende aktiviteter pålagt et gebyr for anvendelse.

En kortlægning fra KFF fra 2019 viser, at der er ledig tid i kommunens idrætshaller i tiden fra kl. 8 – 16, som ikke er fordelt til foreninger eller kommunens egne institutioner og skoler, jf. nedenstående tabel. Dette er ikke ensbetydende med, at idrætshallerne står tomme i den tid, da de vil være tilgængelige for bookning af selvorganiserede brugere via fx bookbyen.dk eller kan være udlånt til ikke-kommunale institutioner.

Oversigt over ledig haltid i Foreningsportalen per sep. 2019

Belægning i alt	71%
Belægning i 16-20, man-tor	83%
Belægning i dagtimerne (8-16)	66%
Belægning om aftenen (19-23)	71%

Kultur- og Fritidsforvaltningen er i foråret 2020 i gang med en større, tidssvarende kortlægning af udnyttelsen af forvaltningens idrætsfaciliteter.

Fordelingen af tider til ansøgende foreninger uddybes nedenfor.

Foreninger

I Københavns Kommune skelnes der mellem tre kategorier af foreningsmedlemmer.

- Medlemmer 0-18 år
- Medlemmer 19-24 år
- Medlemmer 25 år og derover

Københavns Kommune har ikke medlemstal for foreninger, der kun har medlemmer på 25 år og derover, ofte kategoriseret som voksenforeninger. Derfor er det ikke muligt at sige noget præcist om ældres adgang til og benyttelse af foreningsaktiviteter.

Tal fra fordelingsrunde indendørs 2019-2021

Ansøgninger

Antal ansøgninger i alt	12.561
Antal ansøgninger til aktiviteter for voksne på 25 år og derover	1.935
Antal ansøgninger til kendte aktiviteter for ældre	231

Afslag

Antal afslag i alt	3366
Antal afslag til aktiviteter for voksne på 25 år og derover	447
Antal afslag til kendte aktiviteter for ældre	69

Afslag til kendte aktiviteter for ældre:

- 59 afslag er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. 8-16
- 8 afslag er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. 16-20, som er forbeholdt aktiviteter for børn og unge.
- 2 afslag er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. kl.20-23

Tilsagn til kendte aktiviteter for ældre:

- 157 tilsagn er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. 8-16
- 4 tilsagn er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. 16-20
- 1 tilsagn er givet til aktiviteter i tidsrummet kl. 20-23

Muligheden for at søge resttider/alternativer ml. kl. 08-16

	Ansøgt	Tilsagn	Tilsagn i %
Resttider i alt	2769	1863	67%
Resttider kl. 08-16	176	116	65%

Afslagsbegrundelser for ansøgninger til ældre:

Der er i alt 20 afslagsbegrundelser. For de kendte ældre foreninger er det følgende afslagsbegrundelser, der er blevet brugt:

- 4: Tidsrummet 16-20 er forbeholdt aktiviteter med børn og unge under 18 år
- 6: Tiden er givet til en forening med flere børn og unge under 19 år
- 10: Tiden er tildelt den forening, der havde samme tid i foregående sæson
- 15: Den søgte tid kunne søges ved en fejl
- 18: Tiden er tildelt til et hold med flere deltagere samlet

- 20: Tiden er ansøgt to gange af samme forening

Aktiviteter, der er blevet søgt til, som har fået afslag:

Aktivitet	Afslagsbegrundelse
Badminton	10, 20
Bordtennis	10
Gymnastik	6, 15, 18
Indendørs fodbold	4, 6
Svømning og vandidræt	6, 10, 15
Yoga	20

- For gymnastik, indendørs fodbold og yoga vil det være muligt at finde alternativer, da disse aktiviteter ikke stiller særlige krav til faciliteten og i mange tilfælde vil kunne dyrkes i mindre bevægelseslokaler.
- Badminton og bordtennis stiller krav til udstyr på faciliteten og det kan derfor være svært at finde alternativer.
- Svømning og vandidræt er det ikke muligt at finde alternativer til.

Voksne og ældres foreningsdeltagelse

Foreningsdeltagelsen er generelt lav i København sammenlignet med landsgennemsnittet:

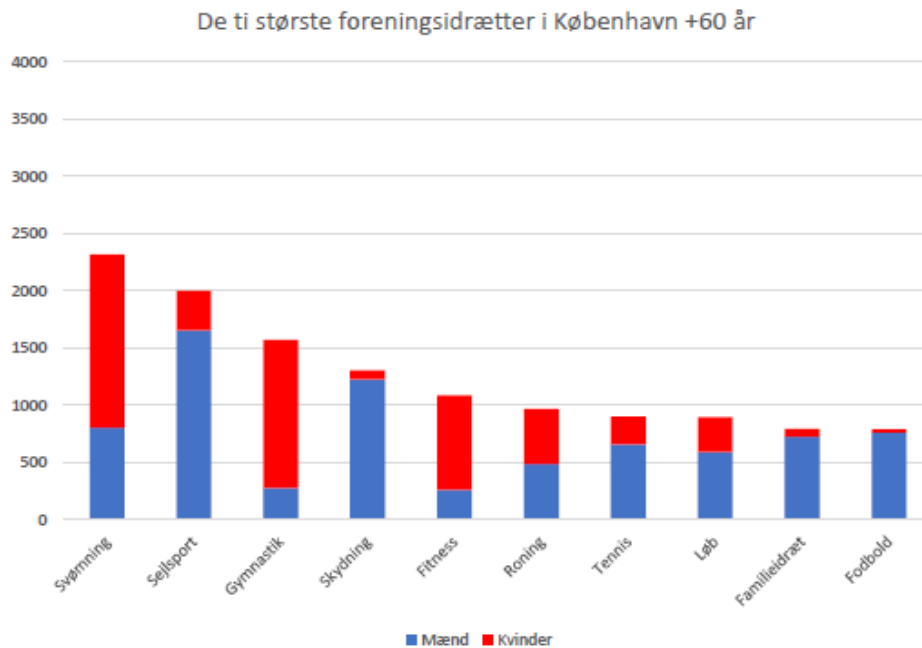
- 61% af de voksne københavnere angiver at de regelmæssigt dyrker sport eller motion
- Det er i høj grad den selvorganiserede og kommercielle idræt der tiltrækker voksenmålgruppen
- København har en høj andel af borgere med aktiv transport til og fra arbejde eller uddannelse
- Københavns Kommune har landets laveste andel af inaktive voksne - svarende til 21,6%.
- Langt størstedelen af de inaktive københavnere ønsker at blive mere fysisk aktive
- Det fysiske aktivitetsniveau falder med lavere socioøkonomisk status

Idrætsanlæg i København

København har:

- 351 idrætsanlæg
- 97 fitnesscentre (heraf 5 kommunale/selvejende/foreningsejede jfr. 2017 undersøgelse)

Hvilke idrætter dyrker de 60+ årige?

Medlemstal foreningsidrætter i København 60+ år				
Nr.	Idrætsgren	Samlet antal	Mænd	Kvinder
1	Svømning	2.315	806	1.509
2	Sejlsport	2.000	1.657	343
3	Gymnastik	1.569	276	1.293
4	Skydning	1.304	1.224	80
5	Fitness	1.086	261	825
6	Roning	969	489	480
7	Tennis	900	657	243
8	Løb	896	590	306
9	Familieidræt	792	725	67
10	Fodbold	789	759	30

Kilde: Figuren er baseret på Idrætsudviklings egne træk fra: De samlede medlemstal for DIF og DGI 2018 – www.dif.dk

Eksempel på tværforeningssamarbejde - "Energicenter Voldparken"

En række foreninger i "Energicenter Voldparken" har organiseret sig i en paraplymodel, som fælles gør brug af centrets faciliteter.

Det er i alt ca. 75 aktive foreninger som anvender faciliteterne på ECV. Af de aktive foreninger er ca. 25 foreninger medlemmer af "Udviklingsforeningen", som har funktion som en paraplyorganisering af foreningerne.

Ældresagen har f.eks. 5 hold på stedet, men som tæller som en forening. Aktivitetsforeningen har 12 hold som er organiseret under en forening. 75 % af aktiviteterne er idræt og sundhed.

Fordelingen på aldersgrupper i ECV er: 1/3 børn, 1/3 er 18 - 55 og 1/3 er 55+.

Kontingent for at være medlem af udviklingsforeningen er 100 kr.

Paraplyforeningen er et eksempel på en samlokalisering af foreningsadministrative funktioner til fordel for især de mindre foreninger.

Børne- og Ungdomsforvaltningens lokaler og faciliteter

Skolerne har råderet over deres egne lokaler og faciliteter i skoletiden, dvs. som udgangspunkt i tidsrummet 8.00 – 15.00. Der kan dog forekomme særlige forhold på enkelte skoler, der gør, at skolen skal benytte lokalerne uden for dette tidsrum. Det kan være, at skolen er nødsaget til at skemalægge enkelte lektioner efter kl. 15.00 eller at skolen har særlige tilbud til eleverne inden skoletid, fx morgenmadscafé eller morgenmotion. Med det stadigt stigende pres på skolernes lokaler, som følge af bl.a. det stigende børnetal i kommunen, er skolernes lokaler fuldt besat i skoletiden. Det drejer sig både om undervisnings- og faglokaler, idrætssale og haler, men også større fællesrum og fællesarealer, som skolerne ønsker, skal være disponible til fx bevægelsesaktiviteter i løbet af skoledagen (45 min. bevægelse).

Lokale foreninger har altid mulighed for at lave en aftale med den enkelte skoleleder, hvis der skulle være ledige lokaler på skolen i løbet af skoledagen.

Efter kl. 15.00 indgår skolernes lokaler og faciliteter som fx idrætssale og idrætshaller i KFF's udlån og fordeling af lokaletid til foreninger i Københavns Kommune.

Arbejdsgruppen har bl.a. drøftet mulighederne for at benytte skolernes lokaler/faciliteter i tidsrummet inden skolestart, fx kl. 7 – 8. Det er i princippet muligt, men der skal tages hensyn til en række praktiske forhold, som fx rengøring og omklædning/bad.

Udnyttelse af eksisterende kvadratmeter og tilføjelse af flere

Økonomiforvaltningen arbejder løbende på at udvide brugen af eksisterende kvadratmeter i byen til glæde for borgerne ved at samtænke nye behov med eksisterende og tænke nybyggerier som multihuse med flere formål.

Generelt er Københavns Kommune i underskud af idrætsfaciliteter sammenlignet med andre store byer (antal faciliteter pr. borger). Kommunen er særligt i underskud af svømmehaller. Pt. er følgende svømmehaller under opførelse på hhv. Papirøen og Hannemanns Allé. Der planlægges derudover en ny svømmehal på Beauvaisgrunden (Østerbro). På længere sigt planlægges også en svømmehal ved Bådehavnsgade (Vesterbro) og en på Levantkaj (Østerbro).

KFF har løbende forslag med til de årlige budgetforhandlinger om udvidelse af idrætscapaciteten i byen.